

Innspill - kurs- og læringskrav (fagplan) etter feltsikkerhetsforskriften § 11

Vi viser til brev fra Sysselmesteren av 19.11.2025 hvor det informeres om kurs- og læringskrav (fagplan) etter feltsikkerhetsforskriften § 11.

Sysselmesteren har sendt utkast til fagplan til en avgrenset krets av aktører innenfor turist- og feltvirksomhet, før det endelig utkastet fastsettes. AECO takker for muligheten til å komme med innspill. Det er et verdifullt initiativ fra Sysselmesteren å innhente synspunkter fra bransjeorganisasjonene. Vi mener at innspillene kan bidra til å forbedre fagplanen, gjøre den mer hensiktsmessig, tydelig og unngå misforståelser.

Vi setter stor pris på den åpne og inkluderende dialogen som Sysselmesteren legger opp til i arbeidet med fagplanen, og vi takker også for mulighet til utsatt frist for tilbakemelding til inntil 11. desember. Det har gitt oss mulighet til å innhente tilbakemeldinger fra våre 40 medlemmer, som grunnlag for vårt innspill.

Forslaget inneholder flere elementer som møter forventningene til en god guideopplæring. Samtidig ser vi enkelte deler som etter vår vurdering kan og bør justeres, uten at dette går på bekostning av kvaliteten i opplæringen og setter næringen under et utilsiktet press. Under følger noen konkrete innspill og forslag til forbedringer som kan styrke fagplanen og kursstrukturen.

AECO har fokus på rollen som ekspedisjonscruiseguide, og tar utgangspunkt i at en ekspedisjonscruiseguide skal godkjennes på nivå som sommerguide.

Overordnede kommentarer til fagplanen:

- **Ekspedisjonsguiden som definert rolle i fagplanen:**
Rollen til en ekspedisjonscruiseguide skille seg fra en landbasert guide. Rollen kan tilnærmes på samme måte som guiding i bebodde områder. I

ekspedisjonscruiseoperasjoner vil en guide normalt ha kontinuerlig støtte fra beredskap hos moderskipet og Zodiacer/sikkerhetsbåter, som vil opprettholde en sikker aktivitet og beredskap. Oppholdet på land er vanligvis i en avgrenset tidsperiode og med korte fotturer.

Vi mener derfor det er hensiktsmessig å tilpasse guidegodkjenning og fagplaner til det konkrete og praktiske oppdraget som en ekspedisjonscruiseguide skal utføre, og det må hensyntas i fagplanene og tilpasses deretter.

AECO foreslår derfor at det differensieres på hhv ekspedisjonscruiseguide og landbasert guider, ettersom læringsbehovene er ulike.

Nedenfor gir vi konkrete innspill og argumenter for hvordan kursene kan tilpasses.

- **Kommentarer til de konkrete kursene:**

- **Basic digitalt 24 timers online kurs – tilbyder Sysselmesteren:**
Varighet og innhold:

24 timers individuelt digitalt kurs oppleves som langt for et teoretisk grunnkurs, siden mye av innholdet allerede dekkes i andre moduler eller gjennom intern opplæring. Vi påpeker unødvendig overlapp, særlig med førstehjelp og navigasjon.

AECO vil be om at eksisterende intern opplæring og sertifikater anerkjennes, slik at guider med relevant erfaring eller kurs kan slippe å ta hele kurset.

- Omfang:**

AECO foreslår at omfanget reduseres og komprimeres for å gjøre kurset mere fokusert og kortere, slik at det kan gjennomføres på 8–16 timer.

- Kursmateriell:**

Kursmateriell til digitalt kurs må også gjøres tilgjengelig på forhånd.

- **Praktisk kurs à 16 timer:**

- **Ferdsel**

Emnebeskrivelsen angir at kandidatene skal kunne planlegge og gjennomføre ferdsel på en sikker og faglig forsvarlig måte, herunder anvende kunnskap innen sikkerhetsstyring, meteorologi, natur- og

kulturforvaltning, beredskap, navigasjon og kommunikasjon. Videre skal de kunne identifisere naturfarer i ulike typer terreng og situasjoner, og ta forsvarlige beslutninger før og under ferdsel.

Sysselmasteren foreslår at ferdselskurset gjennomføres på Svalbard. Det fremgår imidlertid ikke av beskrivelsen i hvilken grad kurset skal gjennomføres i felt, eller om det primært er teoretisk. Dersom kurset ikke krever stedsspesifikke forhold, er det ikke faglig nødvendig at det gjennomføres på Svalbard.

AECO mener derfor at det praktiske ferdselskurset bør kunne gjennomføres også utenfor Svalbard, forutsatt at forholdene er arktiske og kursarrangøren er godkjent. Læringsmålene er ikke geografisk betinget og kan oppnås like godt i andre arktiske områder.

Obligatorisk gjennomføring på Svalbard medfører betydelige praktiske, økonomiske og logistiske utfordringer for operatørene. Vi ber derfor om at fagplanen åpner for gjennomføring av ferdselskurset på andre egnede steder med tilsvarende forhold.

- **Isbjørnsikkerhet**

Kunnskaps- og ferdighetsmålene krever at guidene kan identifisere risikofaktorer knyttet til isbjørn, iverksette forebyggende tiltak, forstå isbjørnens biologi og atferd, og håndtere våpen korrekt i nødsituasjoner.

Sysselmasteren foreslår at også dette kurset skal gjennomføres på Svalbard. AECO vurderer at læringsmålene ikke forutsetter Svalbard som kurssted. Dette blant annet fordi det ikke vil inngå isbjørner i opplæringen.

Sysselmasteren har argumentert med at isbjørnsikkerhet på Svalbard skille seg fra isbjørnsikkerhet andre steder og at det er isbjørnsikkerhet slik den praktiseres på Svalbard dette kurset skal bygge på.

Vi har ikke innsigelser til dette utgangspunktet. Vi forutsetter imidlertid at det **ikke er forutbestemt** hvem som kan bli godkjent som kursleverandører og/eller at disse må høre hjemme på Svalbard. Det er

fullt mulig å undervise i isbjørnsikkerhet med utgangspunkt i svalbardpraksis - uten å ha fast sete på Svalbard.

I dette kurset er det mange teoretiske tema. Disse kan med fordel inngå som en del av basic opplæring - eller omgjøres til et nytt digitalt kurs, hvor Sysselmasteren kan ha større kontroll med leveransene.

Mange operatører har erfaring med å levere opplæring i isbjørnsikkerhet og i lys av økte krav er det forventet at flere profesjonelle kursleverandører fra inn- og utland vil ta sikte på å levere slik opplæring. Dersom en arbeidsgiver og andre leverandører kan levere i henhold til fagplanen, mener vi de må kunne godkjennes uavhengig av om de er etablerte på Svalbard. Det bør også tydeliggjøres hvilke deler det er som krever tilstedeværelse på Svalbard - og hvorfor, og hvilke deler som ikke er avhengig av sted. Dersom det i denne sammenhengen dreier seg om praksis ute i terreng, vil vi påpeke at det er mange steder som sammenlignbart terreng og klima.

Eksisterende sertifikater og relevant erfaring fra andre regioner bør inngå i vurderingen.

For å unngå kapasitetsutfordringer og flaskehalser er det viktig at et tilstrekkelig antall kursholdere godkjennes, og at kurs tilbys på flere steder og tidspunkt slik at bransjen kan sikre nødvendig kompetanse.

Vi presiserer at det er læringsutbytte og ikke geografisk kurssted for gjennomføring som bør være avgjørende. Læringsmålene kan oppnås, uavhengig av hvor kurset holdes. Vi viser til eksempler på vellykkede kurs gjennomført i andre områder (inkludert andre arktiske områder som Grønland og Canada). Kurs andre steder kan ofte ha like gode eller bedre fasiliteter, kapasitet og instruktører enn det som muligens vil være tilgjengelig på Svalbard.

- **Oppsummering praktiske kurs ferdsl og isbjørnsikkerhet:**

AECO støtter fullt ut formålet med opplæringskravene, men mener at kravet om at de praktiske kursene skal gjennomføres utelukkende på Svalbard ikke er hensiktsmessig, verken faglig, praktisk eller kapasitetsmessig. Vi anbefaler derfor at fagplanen åpner for at disse

kursene også kan gjennomføres andre steder, når disse oppfyller kravene til innhold, instruktørkompetanse og sikkerhetsnivå.

1. Læringsmålene er ikke stedsspesifikke

Læringsmålene for både ferdsels- og isbjørnsikkerhetskursene handler om kompetanse i risikovurdering, beredskap, våpenhåndtering, brukeransvar, forståelse av arktiske forhold, og håndtering av situasjoner som er representative for felt. Disse målene kan oppnås like godt i andre arktiske områder som for eksempel Grønland, Canada og andre steder med tilsvarende forhold når arktiske forhold er påkrevd, - samt andre steder når opplæringen ikke skal skje ute i felt. Det er kompetansen som skal vurderes, ikke geografien.

2. Kursene kan gjennomføres like sikkert andre steder

En rekke internasjonale kursarrangører tilbyr allerede dokumentert høy kvalitet innen arktisk feltopplæring, herunder våpenhåndtering, rovviltberedskap og vinter-/arktisk ferdsel. Flere medlemmer har erfaring med slike kurs som kvalitativt er like gode eller bedre enn det som er gjennomførbart innenfor Svalbards begrensede kapasitet. Dette gjelder særlig, tilgang på instruktører, tilgang på kursfasiliteter (som f.eks skytebaner), kapasitet for større grupper og mer fleksibel tidsplanlegging.

3. Kapasiteten på Svalbard er i dag utilstrekkelig til å dekke behovet

Det er stor risiko for at Svalbard ikke vil ha kapasitet til å gjennomføre alle praktiske kurs innenfor de tidsperiodene bransjen må operere. Dette gjelder skytebanekapasitet, overnattingskapasitet, instruktørkapasitet og tilgjengelig logistikk, særlig i høysesong.

Dersom alle guider skal gjennomføre kurs på Svalbard, vil dette lett skape flaskehalser og hindre at operatører kan etterleve kravene innen fristene.

4. Reisebelastning for guider og operatører

En betydelig andel av guidene jobber i Antarktis om vinteren og vil ikke kunne være tilgjengelige på Svalbard til faste tidspunkt. Kravet om geografisk tilstedeværelse i Longyearbyen vil derfor gjøre det unødvendig vanskelig å planlegge kursløp og godkjenning.

5. Likeverdighet og saklighet i godkjenningspraksis

Dersom kursarrangører godkjennes etter objektive kriterier, bør stedet der kurset holdes være underordnet. Det avgjørende bør være undervisningskvalitet, instruktørkompetanse, evne til å dokumentere at læringsmålene oppnås, gjennomførbarhet innen rimelige tidsrammer. Dette vil også sikre forutsigbarhet, likebehandling og konkurransenøytralitet.

6. Styrking av fagplanen

Ved å åpne for kurs andre steder enn Svalbard, vil fagplanen bli mer gjennomførbar, bedre tilpasset markedet, mer robust mot kapasitetsutfordringer, i større grad troverdig som et sikkerhetsverktøy og mindre sårbar for lokal infrastruktur.

Oppsummert hovedpunkt:

Det er læringsutbyttet - ikke geografisk plassering - som må være avgjørende for godkjenning av kurs. Derfor bør de praktiske kursene i ferdsel og isbjørnsikkerhet kunne gjennomføres utenfor Svalbard når innhold og instruktørkompetanse tilfredsstiller fagplanens krav.

○ **Førstehjelp**

Det er viktig at innholdet i kurset dekker relevante forhold (f.eks. hypotermi, langvarige nødsituasjoner i kaldt klima). Mange guider har allerede gyldige førstehjelpssertifikater, ofte på høyere nivå enn minimumskravet.

Det etterlyses at eksisterende sertifikater fra anerkjente tilbydere (f.eks. Red Cross, NOLS, WMA) godkjennes - uavhengig av språk og land.

Det er viktig at det er fleksibilitet i hvor kursene kan tas er viktig, slik at det kan gjennomføres i andre land enn Norge/Svalbard.

- **Feltkurs og godkjenning, 3 dager**

Et tre dages kurs er for lenge, og at én dag kan være tilstrekkelig, spesielt for ekspedisjonscruiseguiden. Det er ønskelig at intern opplæring og dokumentert erfaring skal kunne godkjennes som ekvivalent.

Til feltkurs og godkjenning påpekes det også logistiske utfordringer med å gjennomføre kurs i Svalbard, særlig i høysesong. Også her etterspør vi alternativer for gjennomføring andre steder eller på andre tidspunkter.

Oppsummering av kursene:

Den samlede varigheten på 16 timer for feltoperasjonsmodulen, 16 timer for isbjørnsikkerhetsmodulen, og et godkjenningskurs på tre dager - alle med krav om gjennomføring på Svalbard - fremstår som operasjonelt krevende.

Det er usikkert om det i Longyearbyen pt finnes tilstrekkelige infrastruktur, fasiliteter, instruktører og kapasitet på f eks skytebane til å gjennomføre disse modulene som beskrevet av Sysselmesteren. Spesielt dersom flere operatører forventes å sende sin ekspedisjonsstab til opplæring i samme periode. Avklaringer om forventet treningskapasitet og logistikk er nødvendige for gjennomføring av kursopplegget, og det må unngås at det legges opp til behov i lokal infrastruktur i Longyearbyen som ikke vil kunne bidra til gjennomføring i tråd med forskriftens formål, og der lokale forhold utgjør en flaskehals for kursing og godkjenning av Svalbardguider. Det må være samsvar mellom forskriftens formål og faktiske forhold lokalt i Longyearbyen.

Fra det tidspunkt som forskriften trer i kraft og tidspunkt for guidegodkjenning iverksettes, vil det trolig ikke være tilstrekkelig kapasitet (skytebaner, overnatting, instruktører) på Svalbard til å dekke behovet dersom alle guider skal gjennomføre kurs der, spesielt i høysesong.

Mange guider arbeider i Antarktis om vinteren og at det er vanskelig å samle alle på Svalbard til faste tider. Vi foreslår derfor at kurs kan tilbys løpende og på flere steder for å sikre at alle får nødvendig opplæring uten å forstyrre operasjonene.

Profesjonelle kursleverandører:

I tillegg til overstående vil påpeke behovet for at Sysselmesteren avklarer hvordan man i praksis vil godkjenne profesjonelle/anerkjente kursleverandører. Kanskje særlig større institusjoner vil sannsynligvis ikke påta seg den administrative og økonomiske belastningen med å søke godkjenning fra Sysselmesteren. Dette kan være høyst profesjonelle leverandører som leverer på eller over kravene i fagplanene, og som det vil være meget ugunstig dersom man ikke får godkjent disse kursene når man søker og sertifisering.

Konkrete spørsmål og kommentarer til praktiske forhold:

I tillegg til overstående vil AECO gjerne gjengi noen av de konkrete spørsmål og kommentarer som vi har mottatt fra våre medlemmer i forbindelse med denne høringen. Der vil være en stor fordel om det meste av dette avklares i prosessen før endelig versjon publiseres.

Onlinekurs:

- Kurs, materiell og onlineversjoner må tilbys på engelsk.
- Online kurs må være fleksible og kunne gjennomføres over en viss tidsperiode.
- Online kurs må tilbys kontinuerlig, og ikke kun til oppsatte tidspunkt.
- Det må avklares om online kurs settes opp som multiple choice eller med annen metodikk.
- Godkjenning må komme umiddelbart.
- Det må fremgå score for godkjenning, og fremgå hvilke score som vil medføre stryk.

Isbjørnkurs:

- Hvor mange deltakere kan det være per kurs, gruppestørrelse, samt at garanti for at tilbydere gjennomfører kurs som oppsatt, og at kansellering av kurs skaper flaksehals og utfordringer for å møte krav om antall godkjente guider.

Generelt:

- Vi foreslår at det ikke settes en øvre grense for hvor mange ganger du kan ta prøven om igjen, dersom du stryker. Det må også fremgå dersom det skal innføres karenstid.
- Av budsjettmessige årsaker må kostnader, gebyr, kapasitet og praktisk gjennomføring må komme tydelig frem.
- Sysselmesteren må sette opp en tilgjengelig oversikt over godkjente kursholdere, som omfatter arbeidsgivere og eksterne aktører, samt en offisiell liste over godkjente kursleverandører.
- Vi anbefaler at Sysselmesteren utarbeider klare kriterier for godkjenning av kursarrangører og kurssteder, slik at kvaliteten sikres uavhengig av geografisk plassering. Dette vil gi forutsigbarhet og likebehandling.

Tusen takk for imøtekommenhet og samarbeidet, vi setter stor pris på den åpne og gode dialogen som er etablert - vi ser fram til fortsatt samarbeid om både fagplanen og de øvrige forholdene i feltsikkerhetsforskriften

Sincerely,

A handwritten signature in black ink, reading "Frigg Jørgensen". The script is cursive and fluid, with a long horizontal flourish at the end.

Frigg Jørgensen
Executive Director

Trine Krystad
Head of Government Affairs